**Hundekjøring i Forollhogna**

**Av Edmund Schilvold**

**Publisert i Moss Dagblad**

*I mørke og kalde januar er det langt fra åpenbart at et besøk på Røros kan være en god idé. Men den ærverdige gamle Bergstaden har mer å by på enn gruvemuseer og kulderekorder. Regionen er blitt et sentrum for hundekjøring, og selv midtvinters står spann med huskies klare til å ta deg med innover fjellviddene.*

- I have a job for you, sier jeg ertende til en heller søvnig skikkelse i passasjersetet ved siden av meg. Min døsige engelske kamerat kvekker til og griper etter isskrapa. Sidevinduene på bilen er fulle av iskrystaller igjen, vakre, men akk så lite gjennomsiktige.

Med nesten desperat iver gyver han løs på oppgaven. Glasset skriker og jamrer seg, og rimfrosten flyr til alle kanter. I et par minutter har vi vår egen lille snøbyge inne i kupeen. Så blir det endelig mulig å se litt mer av landskapet vi kjører gjennom. Men det varer ikke lenge. Isen kryper tilbake, fast bestemt på å gjenerobre tapt territorium. Jeg hører en oppgitt britisk latter. Det er bare å hente fram skrapa igjen.

Hva gjør en med en stakkars engelskmann som sjelden har sett snø på annet enn postkort, og aldri har berørt en skistav? Jo, en inviterer han til Norge i årets kanskje kaldeste måned, og forsikrer han om hvor fantastisk det vil være å prøve hundekjøring. Et risikabelt, men ikke så lite spennende prosjekt.

## Østerdalen i vinterdrakt

Det er altså forklaringen på at vi nå suser oppover Østerdalen. Jeg forsøker å overbevise kritiske røster i mitt indre om at opplevelsene vi har i vente vil få oss til å glemme alt om hvor lang kjøreturen var. Vi trenger en god grunn til å være ute på veien denne ettermiddagen. For det er det ingen andre som er. Det er nesten som om folk av en eller annen grunn har blitt advart mot å forlate heimen. Foran oss ligger hundrevis av meter med riksvei, men ikke en eneste bil kommer oss i møte. Veiene er tomme, forlatte og snødekte. Ingen dyr er å se inne mellom trestammene, ingen fugler krysser himmelen. Er vi de eneste levende vesnene som skal noe sted?

Koppang har vi forlengst lagt bak oss, neste punkt på kartet er Alvdal. Ennå er Røros langt, langt unna. Men i denne siste timen før solefall viser dalen seg fra sin kanskje aller vakreste side. Utallige ranke furustammer danner endeløse rekker av isblå skygger. Innover og innover strekker de seg, til mørket løser dem opp. Snødekte trekroner bærer sin tunge prakt med stillhet og verdighet. Der elva er synlig veller frostrøyken opp fra råker i isen. Her og der lyser det varmt fra små stuevinduer, men vinteren skjuler de fleste spor etter mennesket. Enda en gang har vinteren ført landskapet tilbake til en tilstand fjernt fra vår tid.

Videre og videre bærer det, til følelsen av det uvirkelige og mytiske fyller sinnet. Dagen har forlatt de fleste åsene, men noen av toppene gløder ennå rødgult i lyset fra aftensola. Som brennende varder under den klare himmelen ligger de foran oss og minner oss om målet.

## Ormhaugen gård

Klokka har passert seks da lysa i Røros dukker fram som lanterner i kveldsmørket. Et teppe av skyer skjuler stjernehimmelen, og digre snøfiller fyller lufta. Idet vi ruller gjennom sentrum nullstiller jeg kilometertelleren. Vi har åtte kilometer igjen. Hundene venter.

Ikke lenge etter ser vi skiltet som markerer bygda Orvos. Vi speider etter tegn til liv. Så ser vi den endelig. Ormhaugen gård. Det knaker i nysnø da bilen ruller inn på tunet og hjulene kommer til ro. Vi er framme.

Hundegården er det første som fanger øyet. En stor, kraftig opplyst innhegning, full av små hundehus. Hadde vi ikke sett den, kunne vi bare fulgt lyden. Bikkjene legger ikke skjul på at de er opphisset. De skjønner nok at noe i gjære, og møter oss med en kakofoni av bjeffing og uling.

## Lynkurs i kommandoer

Torgeir Øren, guiden vår, ser oss komme og ønsker velkommen med et solid håndtrykk. Han er en stor og kraftig kar, nesten to meter høy, med frodig, rødbrunt skjegg og skarpe øyne. Han ber oss hente sakene våre og bli med opp til et uthus der vi kan skifte klær og gjøre oss klare. Vi kaster ikke bort tida. Kvelden skal utnyttes, vi skal dra innover fjellet nå, trass i mørke og snøvær.

Væpnet med ullundertøy, raggsokker, varmedresser, vinterstøvler, finlandshetter og hodelykter kjenner vi oss klare til å utfordre elementene. Torgeir og kameraten Rune gir oss vår første praktiske leksjon i den edle sporten kalt hundekjøring. Basiskommandoene til hundene er enkle – ”go”

for å starte og ”stå” for å stoppe. Retning trenger vi ikke å bekymre oss for. Torgeir skal kjøre først, og hundene ser på han som lederen. Spannet hans vil være det største, etter han skal vi følge med våre to spann, hvert med seks hunder. Erfarne Rune skal legge seg bakerst for å sikre at alt går bra.

**På med seletøyet**

Første utfordring er å få seletøyet på hundene. Jeg følger instruksjonene til Torgeir og Rune, og prøver å holde hunden i et fast grep mellom beina mens jeg trer seletøyet over hodet og fører framlabbene inn gjennom løkkene. De fleste hundene er forbausende rolige og samarbeidsvillige. Men så skal de slepes bort til sledene og festes til draget. Noen følger velvillig med, andre er mer ulydige og får meg nesten til å stupe overende i den halvmeterdype snøen. Torgeir og Rune jobber imidlertid ti ganger så raskt som oss nybegynnere, og snart er samtlige hunder klare til aksjon.

**Respekterer lederskap**

Endelig er tida inne for avreise. Vi står klare med hver vår slede og venter på signal. Høyre fot trykker bremsen ned i snøen, den andre hviler på venstre meie. Hundene rykker utålmodige i draget. Bare respekten for Torgeir og et solid anker i snøen hindrer dem i å sette av gårde.

Er en alene ute på viddene, langt fra folk, er det livsviktig å trampe ankeret godt ned i snøen før en slipper opp bremsen og forlater sleden. Ellers kan hundene legge i vei med alt av proviant og utstyr, og å måtte gå tilbake uten verken slede eller ski, kan bli for mye selv for den sterkeste. Det finnes flere historier om slike hendelser. Men sammen med Torgeir og Rune kjenner vi oss trygge. Vi vet at Torgeir har drevet med trekkhundkjøring siden 1970-tallet, og at det skal godt gjøres å finne en mer erfaren guide.
Så hører vi et rop, og spannet til Torgeir setter seg i bevegelse. Men vår utenlandske gjest trenger litt assistanse. Før vi vet ordet av det ligger Englands ambassadør og kaver i snøen, og hundene farer av gårde med bare én ting i hodet – å holde følge med Torgeir. Jeg brøler ”ståååååååå” så det sikkert høres helt til Røros, uten at hundene gjør mer enn å sakne farten. Det er ennå for tidlig å vente at de skal respektere oss nykomlinger. Men Torgeir stopper opp, Rune kommer til unnsetning, og etter en runde på jordet ser det ut til at ting vil ordne seg likevel.

**Livsviktig brems**

Jeg røsker løs ankeret igjen, og rekker akkurat å legge det på plass før hundene hiver seg av gårde. Med høyrefoten presser jeg bremsen ned i snøen, og pudderet spruter opp i en høy fontene bak meg. Likevel gjør vi god fart. Hundene er motiverte og uthvilte.

Da vi kommer til en bratt nedoverbakke får vi oppleve hvor viktig bremsen er for å begrense farten på sleden. Uten bremsen glir sleden raskere enn hundene klarer å løpe, og en mister styringen.

I den første lange motbakken skjer det motsatte. Hundene krever at vi hjelper litt til, og vi må både sparke fra og dytte for å holde farten oppe. Gjør vi ikke det, stopper de opp, snur på hodet og stirrer på oss som for å spørre: ”Hva er det med dere tobeinte latsabber? Vi har ikke tenkt å trekke hele lasset alene!”

**Den store stillheten**

Etterhvert legger vi fjellskogen bak oss, og suser innover slake vidder og islagte vann. Ingen sier noe. Bare et og annet bjeff bryter roen. Lydene er få, stillheten stor. Hundene hiver etter pusten, meiene hvisker til sporet. Var det ikke for lyset fra hodelyktene, ville vi vært nesten usynlige i mørket og snøføyka. Det hele er som en drøm. Så fjernt fra den verden de fleste av oss lever i til daglig, så fjernt fra alt det moderne, motoriserte og automatiserte vi til vanlig gjerne omgir oss med. Stort nærmere en roman av Jack London kommer en neppe i Skandinavia.

**Hundene først**

Etter en dryg time stopper vi i et lite dalsøkk. Like ved ligger setra hvor vi skal spise og overnatte. Torgeir og Rune skal lage til et festmåltid med finnbiff, kokte poteter, brokkoli, tyttebærsyltetøy, pils og andre godsaker. Men hundene har første prioritet. Seletøyet skal av, draget skal koples fra, og hver enkelt hund skal sikres forsvarlig for natta. Når så det er gjort, skal de ha fôr. – Hundene først, så oss, bekrefter Rune med et flir.

Med brummende mager går vi løs på oppgaven, vel vitende om at vi for all del ikke må slippe taket i halsbåndet når vi flytter hundene. En løshund som forsvinner innover fjellet, kommer kanskje ikke tilbake.

Til slutt ligger hundene rolig på sine plasser i snøen, mette og fornøyde. På avstand ser vi bare øynene i lyset fra hodelyktene - lange rekker av glødende øyne, noen grønne, andre røde.

**Stearinlys og vedovn**

Inne på hovedhuset på setra er det verken elektrisitet eller innlagt vann. Men Torgeir var inne tidligere på dagen og fyrte i vedovnen, så kaldt er det ikke. Vi tenner stearinlys og ser skyggene gli over gyllenbrune, laftede vegger.

- Vi kunne jo installere solcellepaneler, slik at det bare var å trykke på en bryter når en kom inn. Men det ville ikke bli det samme. Ikke minst utenlandske gjester synes det er en opplevelse å komme vekk fra alle moderne innretninger, sier Torgeir.

Etter en rykende varm middag slenger vi oss ned i sofaen og nyter kaffe med en skvett brandy. Vi prater om løst og fast, om hundekjøring, gårdsdrift og naturopplevelser.
- Dette er paradis for meg. Jeg kan ikke ha det bedre enn dette, smiler Rune. Heldigvis er det ennå slik, at lykken for en del ligger i det frie, tidløse livet i skog og fjell.

Ute råder stillheten. Stjernene kommer til syne mellom skyene. Så hører jeg noe. En svak, lengselsfull lyd, som når vinden leter etter sprekker i veggene. Men det er vindstille. Lyden stiger i styrke, dør ut og kommer tilbake. Det er et kor av stemmer der ute. Som ulver uler hundene mot himmelen. All magi er ikke død.